

UJEDINJENE NACIJE

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove (Mehanizam) osnovao je Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija 22. decembra 2010. da nastavi nadležnosti, prava, obaveze i ključne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) nakon okončanja njihovih mandata 2015., odnosno 2017. godine.

IZJAVA

PREDSJEDNIK

(Isključivo za medije. Nije zvanični dokument)

Arusha, Haag, 17. juli 2019.

Obraćanje Savjetu bezbjednosti UN-a sudija Carmel Agius predsjednik, Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove 17. juli 2019.

Gospodine predsjedniče, ekscelencije, dame i gospodo,

Osjećam se duboko počašćenim što još jednom imam čast obratiti se Savjetu bezbjednosti, ovaj put kao novi predsjednik Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove (Mehanizam). Imao sam sreću da preuzmem vođstvo Mehanizma kada je ta institucija snažna i dobro organizovana, zahvaljujući neumornom i izvanrednom radu mog prethodnika, sudije Theodora Merona, zajedno sa mojim cijenjenim kolegama, izvrsnim sudijama Mehanizma i, naravno, njegovim odličnim osobljem.

Time ne želim reći da su mi prvi mjeseci bili laki. Uloga predsjednika Mehanizma je zahtjevna: rukovođenje institucijom koja se nalazi na dva kontinenta, sa sudijama i osobljem koji dolaze iz brojnih pravnih sistema i raznovrsnih konteksta, rad u različitim vremenskim zonama, s težištem pažnje podijeljenim između rezidualnih sudskih predmeta koji proističu iz dva veoma različita sukoba i koji su preuzeti uslijed okončanja rada Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). Već su mi bile poznate ove jedinstvene okolnosti prije preuzimanja dužnosti predsjednika, naravno, zbog toga što sam bio sudija Mehanizma od njegovog početka rada 2012., a sudija MKSJ-a sam bio mnogo godina prije toga. Ipak, iznenađen sam i fasciniran time u kojoj mjeri se Mehanizam razlikuje od svojih institucija prethodnica.

Uprkos našem jedinstvenom mandatu i mnogim izazovima koji su nesumnjivo pred nama, ostajem u potpunosti opredijeljen, prvo i prije svega, za efikasno i blagovremeno okončanje sudskih postupaka u ograncima Mehanizma i u Arushi i u Haagu, imajući u vidu pravičnost postupka i osnovna prava na pravično suđenje; drugo, za jačanje koordinacije između ogranaka i usklađivanje prakse i postupaka, i treće, da učinim sve što je u mojoj moći da osnažim radno okruženje koje stimulise visok moral i učinak osoblja. Ovo je u skladu s prioritetima koje sam najavio kada sam preuzeo dužnost predsjednika, koji su elaborirani u dokumentu S/2019/417, izvještaju o napretku Mehanizma za period od 16. novembra 2018. do 15. maja 2019. Moram dodati da ovaj izvještaj djelimično odražava rad Mehanizma pod vođstvom predsjednika Merona do 19. januara ove godine, kada sam ja preuzeo rukovođenje ovom izuzetnom institucijom od njega.

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Arusha Tel: +255 (0)27 256 5376

Haag Tel: +31 (0)70 512 5691

Email: mict-press@un.org

Pratite nas na [Facebooku](#), [Twitteru](#), [YouTubeu](#), [LinkedInu](#)

www.irmct.org

Gospodine predsjedniče,

Kako je navedeno u izvještaju koji je pred vama, Mehanizam nastavlja vrijedno raditi ka okončanju svog rezidualnog sudskog rada. Posebno vrijedi istaći da najveći dio ovog posla obavljaju sudije koje rade na daljinu uz pomoć osoblja vijeća u oba ogranka, u skladu s imperativom da se radi na ekonomičan način. Za sedam godina postojanja Mehanizma, njegove sudije su imale samo dvije prilike da se sastanu za potrebe plenarnih sjednica uz lično prisustvo. Druga plenarna sjednica uz lično prisustvo sudija, a prva koja je održana u ogranku Mehanizma u Arushi, održana je ranije ove godine u martu, što je mojim kolegama i meni dalo značajnu priliku da razmotrimo praktična i suštinska pitanja, upoznamo se s novom sudnicom i da upoznamo naše posvećeno osoblje u Tanzaniji. Ovo je bio veoma dragocjen sastanak, a nadam se da će se takvi sastanci periodično ponavljati.

U vezi s našim radom, sa zadovoljstvom napominjem da je Drugostepena presuda u predmetu *Karadžić* izrečena 20. marta 2019., što predstavlja istorijski trenutak za Mehanizam u zaključenju jednog od svojih najznačajnijih predmeta. Valja napomenuti da je blagovremeno donošenje presude u ovom predmetu postignuto uprkos promjenama u Vijeću u veoma kasnoj fazi. Želim naročito da pohvalim sudiju Vagna Joensena, koji je preuzeo dužnost predsjedavajućeg sudije, te sudiju Ivu Nelsona de Caires Batista Rosu, koji je kao novi sudija raspoređen na predmet bio u stanju da brzo preuzme složene i velike odgovornosti koje su mu povjerene.

U vezi s drugim predmetima u kojima se vodi postupak u Haagu, takođe mi je zadovoljstvo da izvijestim da promjene krajem 2018. godine u Vijeću kojem je dodijeljen predmet *Mladić* takođe nisu dovele ni do kakvih zastoja u žalbenom postupku, koji nesmetano napreduje. Zahvalan sam predsjedavajućoj sutkinji, sutkinji Prisci Matimba Nyambe, i drugim sudijama Vijeća čiji je revnostan rad zajedno sa timom vijeća omogućio da okončanje predmeta bude i dalje planirano za kraj 2020. Solidan napredak takođe je ostvaren na ponovnom suđenju u predmetu *Stanišić i Simatović*, u kom je od 18. juna 2019. u toku dokazni postupak odbrane. Zahvaljujući posvećenosti predsjedavajućeg sudije, sudije Burtona Halla, i ostalih članova Vijeća i dodijeljenog osoblja, Prvostepena presuda u ovom predmetu takođe će biti izrečena po rasporedu, do kraja 2020.

U Arushi, trenutno se očekuje da postupak preispitivanja u predmetu *Ngirabatware* bude održan u septembru ove godine. Kao što vam je možda poznato, zamjena branioca g. Ngirabatwarea i objelodanjivanje voluminoznog materijala iz povezanog predmeta zbog nepoštovanja suda doveli su do odgađanja pretresa o preispitivanju, koji je prethodno bio zakazan za septembar 2018.

Pored ovih postupaka, koji se odnose na osnovna krivična djela u nadležnosti Mehanizma, Mehanizam rješava u brojnim predmetima koji se tiču navoda o nepoštovanju suda. Posebno skrećem pažnju na predmet sa više optuženih *Turinabo i drugi*, u kom sudija pojedinac nastavlja da vodi pretpretresni postupak i razmatra brojne zahtjeve koje je podnijelo petoro optuženih. Očekuje se da će suđenje započeti u oktobru 2019. i biti zaključeno u prvom polugodištu 2020. Ovdje želim dodati da Žalbeno vijeće, kojim lično predsjedavam, takođe rješava po više žalbi na pretpretresne odluke sudije pojedinca i čini sve u svojoj moći da obezbijedi da odluke po njima budu donesene što je ekspeditivnije moguće, kako bi se omogućilo da suđenje započne na vrijeme.

Drugi predmet zbog nepoštovanja suda, predmet *Petar Jojić i Vjerica Radeta*, sada je vraćen Mehanizmu. Ovaj predmet je 2018. godine bio prosljeđen vlastima Srbije radi suđenja, ali je naknadno vraćen sudiji pojedincu po žalbi *amicus curiae* tužioca. U maju ove godine, sudija pojedinac povukao je nalog o prosljeđivanju i zatražio od Srbije da bez odlaganja preda optužene Mehanizmu. Iako to dvoje optuženih nisu uložili žalbu protiv ove odluke, Srbija jeste, tako da tu stvar sada rješava Žalbeno vijeće.

Gospodine predsjedniče,

Ono što ste upravo čuli odnosi se na najvidljiviji aspekt mandata Mehanizma, odnosno na njegov rezidualni sudski rad. Jasno je da naša suđenja i žalbeni postupci, a posebno naše odluke, nalozi i presude, pažljivo prate ne samo zemlje na koje naš rad najviše utiče, odnosno Ruanda i države u regionu bivše Jugoslavije, nego i druge države članice Ujedinjenih nacija i brojni zainteresovani širom svijeta. Manja pažnja se, međutim, posvećuje dodatnim statutarnim funkcijama Mehanizma, koje uključuju zaštitu žrtava i svjedoka, praćenje predmeta prosljeđenih nacionalnim jurisdikcijama, čuvanje arhiva MKSR-a, MKSJ-a i Mehanizma, razmatranje zahtjeva za pomoć iz nacionalnih jurisdikcija, te nadzor nad sprovođenjem kazni.

Stoga bih želio podijeliti neke od svojih refleksija od preuzimanja dužnosti predsjednika o tome šta znači upravljati nekim od ovih rezidualnih funkcija, i usredsrediću svoje napomene ovdje na pitanja u vezi sa sprovođenjem kazni.

Moja prva opservacija može biti očigledna, naime to da pravda nije zadovoljena samim izricanjem presude. Mislim ovdje na stvari poslije izricanja osuđujuće presude, koje predstavljaju malo shvaćen ali ključni dio rada Mehanizma. Pravni okvir Mehanizma daje meni kao predsjedniku široka ovlaštenja za nadzor nad sprovođenjem kazni i ja te odgovornost ne shvatam olako. Odluke o tome gdje će osuđena osoba izdržavati svoju kaznu, da li on ili ona treba biti prebačen/a da nastavi izdržavati kaznu negdje drugdje, odnosno da li neka osoba može ispuniti uslove da bude uzeta u obzir za prijevremeno puštanje na slobodu, pomilovanje ili ublažavanje kazne, krajnje su značajne. One su takođe veoma osjetljive, jer se odnose, između ostalog, na prava zatvorenika i na kazne izrečene kao rezultat mukotrpnih, često dugotrajnih suđenja i žalbenih postupaka u vezi s najtežim kršenjima međunarodnog krivičnog prava. Moja obaveza jeste i ostaje da primjenjujem pravo i nastaviću to da činim odgovorno, temeljito i sa što je moguće više transparentnosti. Podsjetio bih da se, na osnovu pravnog okvira Mehanizma, takve odluke tiču vršenja diskrecionih funkcija predsjednika, te iziskuju pažljivo ocjenjivanje i odmjeravanje faktora od slučaja do slučaja.

Drugo, kao sudska institucija Mehanizam je obavezan da strogo poštuje svoju obavezu da štiti prava svih svojih zatvorenika, bilo da podliježu predstojećim ili postupcima koji su u toku, bilo da čekaju na transfer u državu sprovođenja kazne. Od 5. decembra 2018, Mehanizam sada primjenjuje novi regulatorni okvir za pitanja sprovođenja kazni za koji vjerujem da može poslužiti kao model za druge institucije. U tom pogledu, Mehanizam se rukovodi potrebom za usklađivanjem prakse između pritvorskih jedinica u Arushi i Haagu, te standardima koje je usvojila Generalna skupština kada je usvojila Pravila Nelsona Mandele (A/RES/70/175). Pored toga, Mehanizam nastoji nadograditi te standarde kroz detaljne procedure za posjete, komunikacije, žalbe i disciplinske stvari u zatvorskom okruženju. Mehanizam će i nadalje biti usredsređen na obezbjeđivanje toga da njegova implementacija ovog okvira takođe odražava najbolju praksu zatvorske uprave.

Treće, prilikom preduzimanja svojih funkcija sprovođenja kazni, Mehanizam će nastaviti da se oslanja na podršku država članica i drugih ključnih zainteresovanih subjekata. Očigledno je da, kako bismo imali trajan uticaj na međunarodni mir i pravdu, moramo svi ostati posvećeni ne samo suđenjima, žalbenim postupcima i aktivnim sudskim procesima, nego i onome što dolazi poslije toga. Za šest mjeseci na dužnosti predsjednika, još više sam shvatio koliko može biti složeno sprovođenje kazni, te koliko je značajna ta obaveza. U tom pogledu, želio bih pohvaliti ključnu ulogu koju obavljaju države sprovođenja kazni koje dobrovoljno preuzimaju dodatne odgovornosti radi unapređenja stvari međunarodnog pravosuđa. Konkretno, želim zahvaliti Austriji, Beninu, Danskoj, Estoniji, Finskoj, Francuskoj, Njemačkoj, Italiji, Maliju, Norveškoj, Poljskoj, Senegal, Švedskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu za njihovu velikodušnost i trajnu podršku u pogledu funkcija sprovođenja kazni Mehanizma.

Ova primjerna saradnja je ne samo ključna za sposobnost Mehanizma da sprovede svoj širi mandat, ona takođe predstavlja znak povjerenja i kredibiliteta koje naša institucija uživa u očima međunarodne zajednice. Iz tog

razloga, moram navesti jednu situaciju u nadležnosti Mehanizma koja nam predstavlja izazov i veoma je neugodna. Mislim na sudbinu devet osoba koje su oslobođene od optužbi ili puštene na slobodu, a koje su i dalje u Arushi, jedna od njih još od 2004. godine, u neprihvatljivoj pravnoj neizvjesnosti. Ove osobe bi trebale biti slobodne da započnu novi život, budući da su izdržale svoje kazne ili nikada nisu ni bile osuđene, a ipak to ne mogu. Iako Mehanizam čini sve u svojoj moći da se iznađe dugoročno rješenje, sudbina ovih devet osoba predstavlja odgovornost koju on dijeli sa državama članicama Ujedinjenih nacija, kako je napomenuto u Rezoluciji 2422 (2018). Može i mora biti učinjeno više kako bi se razriješila ova situacija.

Gospodine predsjedniče,

Naravno, dvostruko mi je zadovoljstvo što se pojavljujem pred Savjetom bezbjednosti na Dan međunarodnog krivičnog pravosuđa – dan koji slavi dostignuća međunarodnih krivičnih sudova i tribunala u sprovođenju pravde i utvrđivanju odgovornosti osoba odgovornih za kršenja međunarodnog prava. Danas odajemo počast viziji i opredjeljenju svih osoba, organizacija i zainteresovanih strana koji su se zalagali i nastavljaju se zalagati za to da pravdu bude više od apstraktnog ideala. Razlog u osnovi ovog značajnog dana, odnosno usvajanje Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda, ne bi bio moguć bez MKSJ-a i MKSR-a, koji su utabali stazu za tako izuzetno dostignuće. Osnivanje Mehanizma, kao institucije koja nasljeđuje dva *ad hoc* međunarodna suda, dalje pokazuje opredjeljenost Savjeta za principijelnu odgovornost i vašu riješenost da obezbijedite da okončanje rada međunarodnih sudova ne otvori ponovo put vladavini nekažnjivosti.

Ovog dana takođe smo pozvani da zapamtimo da međunarodno krivično pravosuđe ne predstavlja odgovornost samo sudova. Svi oni koji su posvećeni vladavini prava igraju ključnu ulogu u borbi protiv nekažnjivosti – i to naročito sada, kada ponovo dolazi do negiranja genocida i revizionizma i u bivšoj Jugoslaviji i Ruandi. To podrazumijeva odbrani sudskih postupaka i presuda, te izjašnjavanje protiv onih koji pokušavaju iskriviti istinu koju su utvrdili međunarodni i domaći sudovi. Shodno tome, one koji negiraju legitimitet zaključaka MKSJ-a, MKSR-a i Mehanizma mora se podsjetiti da ste vi, Savjet bezbjednosti, povjerali mandat *ovim* institucijama – i nikom drugom – da istraže, procesuiraju, presude i izreknu kazne za zločine počinjene u bivšoj Jugoslaviji i Ruandi. Isto tako, mora ih se podsjetiti da je domaćim sudovima povjereno da nastave da sprovedu ove funkcije, a ne političarima ili pojedincima. Stoga vas sve pozivam da odbranimo i zaštitimo naše sudsko nasljeđe, koje je svaki put van razumne sumnje utvrdilo da je ono što je svijet vidio, i 1994. i 1995. godine, predstavljalo genocide, zajedno s najtežim i najbrutalnijim drugim međunarodnim zločinima.

Međunarodno krivično pravosuđe tiče se svih nas, zbog toga što je pravda u službi mira, a mir se mora svakodnevno održavati, kao što je ovom uvaženom Savjetu isuviše dobro poznato. U kojoj mjeri svijet čezne za pravdom postalo mi je jasno ovog aprila u Kigaliju, kada sam prisustvovao dvadeset petoj komemoraciji genocida protiv Tutsija, te ponovo prošle sedmice u Potočarima, gdje sam prisustvovao dvadeset četvrtoj komemoraciji genocida u Srebrenici. Ove prilike učvrstile su me u snažnom uvjerenju da, iako je za međunarodnu pravdu potrebno vremena i novca, ona je za žrtve i pogođene zajednice vrijedna toga, jer nudi ne samo određeni oblik razriješenja nego i moćan put naprijed. Međutim, moramo biti svjesni da pravda ima i neprijatelje, koji konstantno nastoje da spriječe da se odgovori na bezbrojna zvjerstva širom globusa.

Gospodine predsjedniče,

Riješen sam da učinim sve u svojoj moći kako bi se do maksimuma dovela sposobnost Mehanizma da donese smislenu pravdu i ispuni sve aspekte svog mandata na efikativan i efikasan način. Moje kolege, druge sudije i

čelnici Mehanizma, zajedno s našim izuzetnim osobljem, podjednako su posvećeni tom zadatku. Međutim, ne možemo to činiti sami. Uspjeh međunarodnog pravosuđa ovisi o trajnoj podršci i saradnji, danas i svakoga dana. Nadam se i vjerujem da će Mehanizam nastaviti da nailazi na takvu pomoć cijenjenih država članica ovog Savjeta. Za vašu dosadašnju podršku izuzetno sam zahvalan.

Prije nego što zaključim, molim vas dopustite mi, g. predsjedniče, da vas pohvalim za vaše predsjedavanje za juli mjesec i da vam naročito zahvalim za ličnu posvećenost i izvrsno liderstvo u svojstvu predsjedavajućeg Neformalne radne grupe Savjeta za međunarodne sudove. Moje priznanje takođe ide Službi za pravne poslove i njenom posvećenom timu za njihovu dragocjenu podršku.

I na kraju, ali ne i najmanje važno, želim izraziti iskrenu zahvalnost za kontinuiranu i izvrsnu podršku koju pružaju dvije države domaćini Mehanizma, Kraljevina Nizozemska i Ujedinjena Republika Tanzanija.

Hvala vam na pažnji.
